

Jurij Owczynnikow

(1934-1988)

Prof. Jurij Owczynnikow (1934-1988) - wybitny biochemik, specjalista chemii peptydów, kandydat do Nagrody Nobla. Kiedy na Uniwersytecie Gdańskim wszczęto procedurę przewodu doktoratu honorowego, prof. J. Owczynnikow pełnił funkcję dyrektora Instytutu Chemii Bioorganicznej Akademii Nauk Związku Radzieckiego. Od 1973 r. zasiadał także we władzach Akademii Nauk ZSRR, jako wiceprezes był odpowiedzialny za kierowanie całością prac prowadzonych w Związku Radzieckim w dziedzinie chemii, biochemii i biologii.

Rosyjscy naukowcy do dziś wysoko cenią wkład prof. J. Owczynnikowa w ożywienie rosyjskiej biologii i wyciągnięcie jej z otchłani „łysenkoizmu”. Profesor Owczynnikow był laureatem Federacji Europejskiej Towarzystw Biochemicznych. Współpracował z ośrodkami zagranicznymi w Europie Zachodniej i Stanach Zjednoczonych.

We wniosku władz Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii przedłożonym Senatowi UG przez dziekana i promotora przewodu – prof. dr hab. G. Kupryszewskiego można przeczytać, iż prof. J. Owczynnikow specjalizował się w chemii związków alicyklicznych, syntezie antybiotyków z grupami tetracyklin, chemii peptydów i białek. W recenzjach przeczytać można, iż „badania naukowe prowadzone przez radzieckiego chemika skupiły się wokół zagadnień analizy, syntezy i struktury biologicznie czynnych peptydów i białek oraz badań zależności czynności biologicznej tych związków od budowy chemicznej i przestrzennej”. W ślad za promotorem dodać należy, iż to prof. Owczynnikow sformułował idee topochemicznego podejścia do biologicznie czynnych układów peptydowych, doprowadzając do syntezy analogów hormonów peptydowych nowego typu i syntezy specyficznych inhibitorów niektórych enzymów. Jak podaje „Journal of Membrane Biology” (1989, 110), radziecki uczoney był autorem ponad 500 opracowań naukowych, w tym najszerzej znanej monografii *Membrano-aktivnye kompleksy* (Amsterdam, New York 1974).

Decyzją z dnia 29.12.1977 r. Senat UG przyznał prof. Jurijowi Owczynnikowowi doktorat honoris causa „w uznaniu zasług dla rozwoju chemii bioorganicznej i pogłębienia współpracy między nauką polską a radziecką”. Uroczyste wręczenie dyplomu nastąpiło 30 czerwca 1978 roku. Dziś wiadomo, że działalność prof.

Owczynnikowa, zwłaszcza na stanowisku wiceprezesa Radzieckiej Akademii Nauk, miała bardziej złożony charakter. Kierował on bowiem badaniami z zakresu biotechnologii, które według „New York Timesa” (11.03.1998) miały służyć programowi udoskonalenia broni biologicznej. Doniesienia prasowe potwierdza opracowanie naukowe (także amerykańskie) opublikowane w „Emerging Infectious Diseases” (1999, vol.5:4), pismo wydane przez Narodowe Centrum Chorób Zakaźnych (The National Center for Infectious Diseases – NCID).